

משרד החנוך והתכנות-השולקת לתרבות חורגית

169

עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע
ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

פרשת ואנחנו (תשי"ז)

ך' י' -ט"ז.

מכיון שכמה רעיונות יסוד של תורתנו חוזרים בצורה שונה בפרשיות ראשונות של ספר דברים, יש סכנה גדולה שהקורא והלומד השטחי, הרגיל בקריאה מהירה, בקריאה הרואה רק את אשר על השטח ולא בקריאה אטית ומחמקת, יאמר גחפזו: הנה שוב אותו דבר - והנה שוב חזרה מדויקת על מה שכבר שמענו בפרשת הקודמת.

ואמנם אם ישאל המורה את חלמידיו לרעיונות הפרשה ויסתפק בחשובות הטחפיות והכלליות והשבולוניות: "משה דורש מישראל שיסמרו את החורה", "משה דורש מאת ישראל שיזכרו את ה'", "שלא ישכחו את חסדיו", "שלא יפנו אחר האלילים" - הרי יחזוק עוד יותר הרשם הראשון - המוטעה - כאלו יש כאן רבוי דברים ומעוט רעיונות, כאלו מלאות שחי פרשיות אלה חזרות משעממות על אותו רעיון מחוך גבוב מליים מיותר. והרי כל למודנו צריך להיות מכוון לכך להראות ולהוכיח "שלא על חנם נאמרו הדברים" (כבטויו של הרמב"ן בכמה מקומות), ושאינ שני פסוקים - והיו אפילו נראים כדומים ביותר, אומיט אותו דבר ממש, ויש חדוש בכל מה שנדמה חזרה. כמו שדרשו רבותינו על דברים ל"ב ט"ז:

"כי לא דבר ריק הוא מכם - אמר ר' מנא: "כי לא דבר ריק הוא" - ואם ריק הוא - מכם הוא, ולמה? מפני שאין אתם יגיעים בחורה!" (ירושלמי פאה פ"א ה"א)

כזי לפקח עין הלומד לכך, הובאו בגליון זה שני קטעים הנראים בחוזרים על אותו רעיון ממש, על אזהרה מפני שכחת ה' ועזיבת מצותיו מפני רוב טובה. אבל אחרי הבלטח המשוחף יש לעמוד על השוני ולא רק על השוני ביניהם באופן כללי כי אם בפרטי הדברים.

שני הקטעים בנויים - בסגנון שאינו נדיר בס' דברים - משפטים ארוכים, מורכבים ממשפט הנאי נטפל ארוך (מורכב אף הוא בתוכו ומשובץ משפטי לוי רביט) ומשפט ראטי - הוא חמצוה או האוסר. בסגנון עברי לודרני נוהגים לגשר בין משפט חננאי המשועבד ובין משפט החוצאה הראשי באמצעות חמלה "אז" - בפרט אם משפט החננאי ארוך הוא ומסובך, כי בינתים עלול השומע לשכח שעד כאן במשפט חננאי נטפל אנו לומדים ולחוצאחו אנו מחכים. וע"י חמלה "אז" זו יכיר השומע והקורא מיד שנגמר החננאי ונפתחת החוצאה.

